

per-estructura teutònica: ara bé, aquests *vassi* o *vassalli* eren, d'una mena o altra, indoeuropeus en majoria, mesclats i solidaritzats amb els celto-romans, i ells van imposar a la llengua comuna, tot sotmetent-se personalment, el mot que els era familiar.

V. la fonamental anàlisi lingüística de Windisch, *Berichte d. Leipziger Ges. d. Wiss.* XLIV, 1892, 157-80, comparant-hi Thurneysen, *Keltorum.*, 82 i Diez, *Wb.*, 338. El mot VASSOS prové regularment en cèltic d'una base UPO-STHO- 'el qui està dessota', 'acompanyant d'un poderós' (Pedersen, *Vgl. Gramm. d. kelt. Spr.* 1, 35). Ve a ser, doncs, un equivalent del sànscrit *upasthānam* 'veneració', 'servei', amb la caiguda de la P que és de llei en les llengües cèltiques.

Documentat pel ky. i còrnic *was* 'minyó, xicot', irl. *mj. foss* id., bretó *gwaz* 'home, mascle, baró'; i per noms de persona gals molts copiosos, que en són compostos o derivats: *Vassorix*, *Dagovassus*, *Vassatus*, *-sseto*, *-ssetius*, *-ssidius*, *-ssillus*, *-ssinus*, *-ssius*, *-sso*. El derivat en -ALLOS, no gaire testificat fora del baix llatí (V. tanmateix Windisch, 178-180), presenta un sufix no gens rar en les romanalles cèltiques i indoeuropees d'Itàlia, Romània i Britània (CABALLUS, *Caracalla*, irl. *fannall* 'orenetà', *connall* 'estipendi', o, cas més diferent, *ROTOBALLO* > *RODABALLO*, *DCEC/DECH*), que sembla haver tingut valor adjectiu; el sentit primitiu degué ser, per dir-ho així, 'criadenc, comparable a un criat'. Altrament s'han conservat en romànic, i en català mateix, altres derivats i compostos de VASSOS: *VASSOLITTO, que hem estudiat com a base a VAILET (on es veuran altres complements de la qüestió) i VASSUS VASSORUM, infra.

DERIV.: *Vassalla* f. [S. XIII]: «La fembra --- romandrà *vassala* solia del senyor damunt dit», *Commemoracions de P. Albert* (NCL., 182); «SI FEMBRA PUSCHA ÉSSER VASSALLA --- lo *vassal* mort soliu d'alcun ---, con del vescomte de Cardona, la fila d'aquel defunct --- serà *vassala* del dit vescomte», en la citada versió catalana dels *Usatges* (p. 31); «Son *vassall* no pot tolre ni difraudar res a son senyor; e per ço, con dic, com la Viuda és ma *vassalla*, deuria-s guardar de enujar-me», JoMartorell (Ag. III, 60).

Vassallatge, derivat abstracte que expressa la 'condició de vassall, subjecció a domini': «Si les virtuts vols atrobar / --- atrobaràs moralitat --- / prudència e fort coratge, / paciència e *vassallatge*, / humilitat e pietat / ---», Llull (*Art General* VI, § 4, 14, ed. Rosselló, p. 421). «Féu-se *vassall* del diable e renegà de Déu e --- de la fe christiana, e tots aquests *vassallatges* e renegaments scriv<i> Teòfilo en un paper ---», *Eiximplis* (recull Ag. II, 38). També prengué el sentit secundari (comú amb el fr., oc. ant. *vasselage*, *vassallatge*) de 'coratge, valentia' —considerada la primera condició del bon vassall—, conducta magnànima, 'manca de pusillanimitat': «l'hom, pus és pres, no és *vassallatge* que hom l'aucia», Muntaner (§ 284, Casac. VIII, 45.6).

Vassallia id. «Li negaren de tot punt obediència e *vassallia*», Eiximenis (*Dotzen*, § 410). *Avassallar* [1877, Verdagner]: «Cuyta, oh que és hora!, afanya't», 60

si tens prou pit, devalla / de Calpe a l'aygua, passe-la, tramonta-la d'un salt, / a Hesperis trau dels brassos d'eix mar que l'avassalla / y creuré al que m'apressa, terrible Déu, de dalt», *Atl.* IV, 31c. *Avassallament*; *avassallador*.

CPT. Cat. ant. *varvassor* 'vassall superior sotmès directament als Comtes i Comtes-Reis catalans', per canvi fonètic de *vasvassor*, del b. ll. VASSUS VASSORUM 'vassall de vassalls', comú amb l'oc. ant. *va(l)vassor*, fr. ant. *vavas seur*, it. ant. *varvassoro* o *valvassore* (per al «vas del senyor, del príncep», cf. Coromines, *La Sobirania de les Persones Politiques*, § 5, ap. 8). «Ciutadans e burgeses sien entre si pledeyats e esmenats axí com cavalers; a la Postat, axí com *vasvassors*», *Usatges* (NCL., 57).

Segons la versió cat. dels *Usatges* en la qual es troba també la forma evolucionada amb *-zv-* > *-rv-*: «Qui ociurà vescomte o-l nafrarà o-l desonorarà en alguna cosa, esmè<n>-lo axí com dos comdors; e comdor, axí com dos *varvasors*» (ib., 54). En textos del S. xv sembla designar nobles de riquesa molt modesta (cf. el sentit de BABAZORRO, manlleu cast., *DCEC/DECH*): «La casa del antic *varvesor* mossèn Viladmany, casa en lo passat ampla e molt arrendada, pobre és», *Fi del Comte d'Urgell* (NCL., 131), «Un dia, entre migjorn e vespres, arribats a casa de un *varvesor*, lo qual ab Curial parlava, una donzella venc ---», *Curial* (NCL. II, 14). «Comtes, comdors, *varvessors*», «marqueses, vescomtes, *varnassors*» [lleg. *varv-*] Llull, *Do. Pu.* 1906, 213; *A. Sci.* I, 307.

1 *Minorías Islámicas del País Valenciano*, 1984, p. 359, text àrab, § 237.2, 3, 4. No és clar el caràcter ni origen de la partícula *igí* en aquest llençatge encara semític, però mig acatalanat: la conjunció *que?*, l'adverbi català arcaic *bic/hig* ---? (< HIC/HIQUE, veg. ací article HI, IV, 792a5, 44, 56, b4ss.).

Vassiu, *vassiva*, V. *baciu* (VAGAR)

Vassull, grafia errònia per *becull* (BEÇ)

Vassura, castellanisme tardà i intolerable per *escombraries*, *runa*.

VAST, pres del ll. *vastus*, -a, -um, 'devastat, desolat, desert', 'immens, enorme' (d'on són derivats *devastare* i VASTARE > GASTAR). □ 1.ª doc.: «*vasto*: vastus, spatiosus, amplus, valde magnus», Lacav.; *vast*, Belv.

Cultisme tardà, que, ni literàriament, s'usà gaire, abans dels escr. Renaix: «A les creixentes ones, sa imensa portalada / va obrint, de pinten-ample, de Gibraltar lo freu: / --- / sos llacs minva l'Adriàtic; l'Egeu, sos rius de plata; / y's vessa, urna trencada, lo *vast* Mediterrà», *Atl.* VII, 3c.

DERIV.: *Vastitat*. *Vastitud*.

Vassull, grafia errònia per *becull*, derivat de BEÇ (I, 745b54ss.-746a17, i nn. 13-14). És mera suposició la pron. amb sonora (*bazúl*) que inventa Alcm.